Globethics Repository

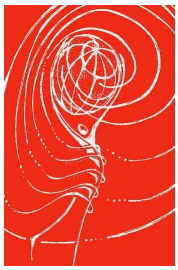

Mũbango wa Andũ Athĩ [Charter of the Peoples of the Earth]

This page was generated automatically upon download from the Globethics Repository. More information on Globethics see https://www.globethics.net. Data and content policy of Globethics Repository see https://repository.globethics.net/pages/policy.

Item Type	Preprint
Authors	"Forum for a New World Governance (FnWG) Citizens Regional Assemblies"
Rights	With permission of the license/copyright holder
Download date	2026-11-10 15:45:28
Link to Item	http://hdl.handle.net/20.500.12424/213554

Mũbango wa Andũ Athĩ
Kobĩ ya mbere

Janũarĩ 2011
Angĩkoro nĩ ũrenda gũkorũo thĩĩnĩ wa
Mũbango ũyũ na gũteithĩrĩria kũwagĩria,
no wĩyandĩkithie kũrĩ:
carta@forums.rio20.net

Mũbango wa kũnyitanĩra na andũ nĩgetha mwambie baratha

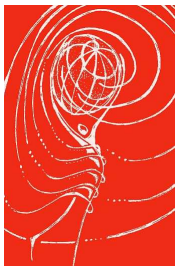
Mahinda-inĩ maya ma mathĩna na mĩtangĩko ya mabũrũri matiganĩte, hena bata andũ othe manyitanĩre, athuri na atumia arĩa me thĩĩ-iniĩ wa thĩ ĩno. No ũcagũre mũerekera wao na mũnyitanĩre nao gũtwarithia na mbere maũndũ marĩa maratongoria kĩo kĩa rũciaro rũrũ rwa mirongo 21.

No mũhaka andũ kuma Abirika, Amerika, Asia, Rũraya na Oceania meterere arĩa angĩ matũe ĩtũa, matarĩ na rũtha kana nĩũndũ wao nĩũndũ wa mĩtũgo ĩrĩa ĩgũtũmĩka gũthondeka thĩ ĩngĩ njerũ? O ene no maiganĩre na ũhotani ũrĩa mahotanĩte thĩ-iniĩ wa mabũrũri mao na rĩngĩ na rĩngĩ mateithĩrĩirio nĩ mabũrũri ma nanja, mathĩna marĩa matũraga marehagĩrĩra thĩ na mabũrũri maya thĩna mũkĩru, gũcokanĩrĩria hinya na indo na ihĩngĩca ingĩ irĩa ciũmanĩte gwa kahinda karaihũ ka mbara na haro?

Thabarĩ ya kũhingũrĩra andũ mena wĩyathi njĩra nĩyambĩrĩirĩe. Kwĩna ũgarũrũku mũnene ũroka thĩ. Gwa kahinda karaihu andũ nĩ magayũkanĩte, onakoro ihĩnda kwa ihĩnda makenagĩra ngwatanĩro yao, ũrũmwe, gĩtĩo na ũgĩ ũrĩa mahĩtũkĩire hamwe. Ũma nĩ atĩ o nĩ ajumbe na atongoria ama a ũgarũrũku mwerũ, mĩtũgo ya ũndũire, mbĩtĩka, na rũrĩra rũmanĩte na mahĩtia, wara, ngũcanio na bara hĩtũku. Acio rĩu me ta anyitanĩri mena rũtha rwa kũarĩrĩria maũndũ matiganĩte marĩa marehaga andũ hamwe, nĩ getha mahote kũaria na kayũ kamwe na mecirĩe ũrĩa mangĩikarania na gĩtĩo na thayũ thĩ-iniĩ wa thĩ.

Mũbango ũyũ nĩguo wambere na nĩguo ũgũteithia gũcokanĩrĩria andũ nĩgetha marie. Nowagĩrio, noũcenjio, na noũthondekwo kũringana na mabataro na mĩario ĩrĩa ĩrĩkĩkaga thĩ-iniĩ wa Mũcemanio wa Thĩ (Earth Summit) mwaka-inĩ wa 2012 na thũthainĩ. Marũa maya mararĩrĩria rũgano rwa “Freedom Charter” rũrĩa rũambĩrĩirie Mũhuro wa Afrika (South Africa) na rũrĩa rũtuĩkĩte bendera ya kũrũĩrĩra maũndũ matiganĩte gacagũrwo kũringana na ngothi yakũ (anti-apartheid) na ũrĩa wahĩtũkirio mwaka-inĩ wa 1955 nĩ Ngwatanĩro ya Andũ (Congress of the People). Mũbango ũyũ wandĩkirwo nĩ “Forum for a New World Governance” hamwe na “Citizens Regional assemblies” kuhĩtukĩra kunyitanĩra na kugwatanĩra na andũ ciũngano-inĩ citiganĩte thĩ-iniĩ wa thĩ.

“Kũgĩa na wĩyathi ti gũtua bengu irĩa ikũohete,
no nĩ gũikara na njĩra ĩragĩria
na gũtĩa wĩyathi wa andũ”
Nelson Mandela

Ihĩnda-ĩnĩ rĩrĩ thĩ ĩna mathĩna maimanĩte kũrĩ ĩthũĩ ene,

Hĩndĩ ĩrĩa ngiri na ngiri cia andũ marahĩnyĩrĩrio nĩ mathĩna maingĩ,
Hĩndĩ ĩrĩa thĩ itũ na thirikari citũ irahinyĩrĩrio, na itirĩ na ũhoti kana wendo onaũrĩkũ wa kũigwithania na kũhingia maũndũ marĩa magĩrĩire naihenya na gũtarĩ na ũgwati harĩ thĩ na ithuĩ ene,
Hĩndĩ ĩrĩa Ngwatanĩro ya Ũrũmwe wa Mabũrũri (United Nations) na ikundi irĩa yũmanĩte nacio na arĩa magwatanĩire nao tene na tene matirĩ na mbeca, hinya, kana njĩra cia kũnina ĩmakanio icio na ũhotani,
Hĩndĩ ĩrĩa Gĩkundi gia Kĩmabũrũri cia Mbeca (IMF) na Bengi ya Thĩ (World Bank) hamwe na kambuni cia kĩmabũrũri citingĩhota gũteithũra mathĩna no nĩ wĩra wao.

Ithũĩ andũ a Abirika, Amerika, Asia, Rũraya, na Oceania no mũhaka tũrũĩrĩre thĩ itũ na athũri na atumia arĩa maĩkaraga thĩ,

Nĩ tondũ bũrũri witũ nĩguo thĩ itũ, nayo thĩ itũ nĩyo bũrũri witũ,
Nĩkĩo thĩna wa andũ anyinyi nĩ thĩna wa andũ othe,
Thoni cia andũ amwe nĩ thoni cia andũ othe,
Kĩeha kĩa andũ amwe nĩ kĩeha kĩa andũ othe,
Ũkombo wa andũ amwe nĩ ũkombo wa andũ othe,

Twanyitanĩra tũgũthondeka andũ matiganĩte

Andũ mena wĩyathi na marĩĩrutagĩra kũrũgama,
Andũ arĩa thĩiniĩ wa ũtiganũ wao mũnene na wũingĩ wao,
Andũ arĩa thĩiniĩ wa ũtiganũ wao matiratigana nĩ kũrĩithio kũrĩa kumanĩte na ng'ano cia tene,

Na ihĩngica cia maheni ihinda kwa ihinda cia mĩhaka ya mabũrũri, kwaga ma na wũigananũ kũrĩa kugomagĩra mabũrũri mamwe handũ ha mabũrũri mangĩ
Mĩhaka ĩngĩ handũ ha ĩngĩ, mbarĩ ĩmwe handũ ha ĩngĩ, andũ amwe handũ ha angĩ,
Arĩa metĩkĩtie atĩ mĩtũrĩre yao ya rĩu na ya thũtha-inĩ ĩgũtuo nĩ mathĩna marĩa maũmanĩte na mahinda ma tene ma mbara na ngũcanio irĩa igathira hĩndĩ iria mundu agakinya muico wa rũgendo rũrũ rũraihũ nĩguo ambĩrĩrie mũtũrĩre ũngĩ,
Rũgendo rũrũ nĩ rũmwe rwa kũgegania na rwa kũmakania nĩũndũ wa ũma wa ruo.

Ithũĩ tũraiga atĩ nĩ tũkũruta wĩra na nĩtũkũrũa tũtekũnoga:

Andũ magĩrĩirwo nĩ gũkorwo na ihoto ciganaine, tũtekũrora mbarĩ, rangi, nĩ mũthuri kana nĩ mũtumia, kũrĩa mũndũ aumĩte kana bũrũri wake,
O mũndũ agũnĩke na kũheo kamweke kaiganaine,
O mũndũ akorwo na wĩyathi wagũthoma dinĩ yake na kurugama na wĩtĩkĩo wake ona arĩa matarĩ na wĩtĩkio,
O mũndũ aheo wĩyathi wa kwĩyaria kũndũ o guothe thĩi-niĩ wa thĩ.

O mũndũ aheo indo na ũtonga wa thĩ ĩno itũ,

Gũtekũmakania kũrĩa mũndũ araikara kana araruta wĩra, kũrĩa indo na ũtonga ciraũma,
O mũndũ ahotithio kũgĩa na gĩthomo kĩrĩa kĩagĩrĩire hamwe na ciana ciao,
O mũndũ akorwo na ũhoti wa gũthendekwo na ihenya na athondekwo kũringana na mwĩrĩ na mũrimũ wake,
O mũndũ ahote kũona maĩ marĩa abatairio nĩmo nĩgetha ahote gũtũra, nĩũndũ wa ũgĩma wake wa mwĩrĩ na nĩgetha ahote gũthiĩ na mbere.

O mũndũ ahote kũbanga na kũnyitanĩra na mĩtũrĩre ya ngahĩha thĩ-iniĩ wa ĩtũra rĩake, bũrũri na thĩ,

O mũndũ aheo rũtha rwa kĩwatho rũrathingatĩra andũ othe a thĩ ũndũ ũmwe, gũtekũmakania kũrĩa mũndũ aumĩte,
O mũndũ aheo rũtha rwa kĩwatho rwa gũikara handũ o hothe thĩ-iniĩ wa thĩ gũtekũmakania bũrũri ũrĩa mũndũ aumĩte,
O mũndũ andĩkwo wĩra kũringana na gĩthomo gĩake, kũndũ o gũothe thĩ-iniĩ wa thĩ, gũtekũmakania kũrĩa mũndũ aciarĩirwo,

O mũndũ aheo ũhoti wa gũikara na thayũ na gĩtĩo,

Kũringana na thayũ na gĩkeno, na kũringana na ũtaũku wao wa gĩkeno,
Kũringana na ũhoti wao wa ũmũndũ, maahinya na mbeca manyitanĩre kũhũrana na kũnina mathĩna. nĩgetha hamwe na twĩna thayũ tũhote gũthondeka mĩtũrĩre itũ ya thũtha-inĩ.
Ngĩrĩkĩrĩria rĩ, nĩ mũrigo witũ ĩthuothe, thĩ-iniĩ wa roho wa kũnyitanĩra na ũrũmwe gũtigĩrĩra atĩ kĩhoto nĩkĩarũmĩrĩrũo na gĩtĩo hatarĩ na mũgayũkano ona ũrĩkũ.

Nĩtũregane na kũrekererio kwa mũndũ ũmwe na kwa andũ othe.

Andũ mangĩnyitanĩra hamwe no mũhaka matongorie thĩ!
Nĩũndũ wa ũhoro ucio; tũkũrũa hamwe, haha kwa haha, nginya tũtorie ihĩngĩca iria iratũgirĩrĩria gũkorwo na wĩyathi na nĩgetha tũikare na gĩkeno thi-iniĩ wa thĩ, twĩna gĩtĩo na wĩyathi.

Andũ athĩ, nĩtũgayũkanĩte gwa kahinda karaihũ.
Ihinda nĩ ikinyu tũambĩrĩrie mĩtũrĩre ĩngĩ mĩerũ.